

PŘEHLED VÝZKUMŮ

51

Brno 2010

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis *Peer-reviewed journal*

Ročník 51
Volume 51

Číslo 1–2
Issue 1–2

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial Board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttikay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Soňa Klanicová, Marián Mazuch, Ladislav Nejman, Olga Lečbychová,
Rudolf Procházka, Jiří Juchelka, Lubomír Šebela

Technická redakce, sazba
Executive Editors, Typography

Pavel Jansa, Ondřej Mlejnek

Software
Software

Spencer Kimball, Peter Mattis, GIMP Development Team 2008: GNU
Image Manipulation Program, 2.6.1
GRASS Development Team 2008: Geographic Resources Analysis
Support System, 6.3.0
Kolektiv autorů 2008: Inkscape, 0.46
Kolektiv autorů 2005: L^AT_EX 2_ε

Fotografie na obálce
Cover Photography

Bronzové artefakty nalezené v depotech na hradišti „Tabulová hora“
u Klentnice. Srov. studii A. Navrátila. Foto J. Špaček.
*A foto of bronze artifacts found in hoards in the hill fort „Tabulová
hora“ near Klentnice. See the study of A. Navrátil. Photo by J. Špaček.*

Adresa redakce
Adress

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.
Královopolská 147
612 00 Brno
E-mail: pv@iabrno.cz

Webové stránky s pokyny pro autory: <http://www.iabrno.cz/pv>

ISSN 1211-7250

MK ČR E 18648

Vydáno v Brně roku 2010

Copyright ©2010 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. and the authors.

žlutě a zeleně glazované zboží z 16.–17. století a dvě pivní láhve z počátku 19. století.

Nejedná se o první doklady středověkého a novověkého osídlení na této ulici. Již v minulém roce byla nasbírána ve stejném výkopu drobná kolekce téměř výlučně novověké keramiky a jednoho střepu hlásícího se do druhé poloviny 13. století (Hlubek 2009, 431).

Opavská ulice. Středověk. Ojedinelý nález. Povrchový průzkum.

Na Opavské ulici byl nalezen kus hematitu nepravidelného tvaru o rozměrech 57 × 54 × 18 mm. Nález byl učiněn na severním okraji známé středověké předměstské osady na Bezručově ulici (Goš, Novák, Karel 1985, 184–227; Goš, Karel 2003, 297–302). V těchto místech se nejedná o první nálezy suroviny, ze které se vyrábělo železo, protože další dva kusy známe z objektu č. XXV a z objektu č. XLII pocházejí tři kusy rudy, 18 kusů strusky a 10 kusů slitků (Karel 1976). Oba objekty jsou datovány do III. fáze osídlení z 2. poloviny 13. století až počátku století následujícího.

Lukáš Hlubek

Literatura

Goš, V., Novák, J., Karel, J. 1985: Počátky osídlení Rýmařova. *Památky archeologické* LXXVI/1, 184–227.

Goš, V., Karel, J. 2003: Počátky Rýmařova, Nový pohled na předlokační osadu města. *Archaeologia historica* 28, 297–302.

Hlubek, L. 2009: Rýmařov (okr. Bruntál), Středověk a novověk. Povrchový průzkum. *Přehled výzkumů* 50, 431.

Karel, J. 1976: Rýmařov, zaniklé středověké sídliště na Bezručově ulici. Rkp. náleзовé zprávy za rok 1975. Uloženo: Městské muzeum Rýmařov.

Resumé

Rýmařov (Bez. Bruntál). In der Lipová StraÙe in Rýmařov hat der Autor einige Scherben gefunden, die wir ins 14. und weiter ins 16. und 17. Jh. datieren können.

Rýmařov (Bez. Bruntál). In der Opavská StraÙe wurde ein Stück des Hämatits gefunden. Weitere Bruchstücke von dem Eisenerz stammen aus dem Gebiet der mittelalterlichen Siedlung in der Bezručova StraÙe und wurden in den Objekten aus dem 2. Hälfte des 13. Jh und aus dem Anfang des 14. Jh gefunden.

SAZOVICE (OKR. ZLÍN)

Střed obce, parc. č. 49. Novověk. Sídliště. Záchranný výzkum.

Při stavbě rodinného domu byly zjištěny zbytky otopného zařízení s vypáleným dnem, které nelze přesněji interpretovat. Doprovázely ho pouze zlomky keramiky, které lze s největší pravděpodobností datovat do 18.–19. století. Stavení, které bylo zdemolováno a se kterým přepálený objekt souvisí, mohlo být vybudováno nejpozději v 19. století, možná i dříve. Je možné, že objekt je pozůstatkem otopného zařízení (hliněné pece) bývalého domu.

Ivan Čižmář

Resumé

Sazovice (Bez. Zlín), Intravilan. Neuzeit. Siedlung. Rettungsgrabung.

SLAVKOV U BRNA (OKR. VYŠKOV)

Zámek. Středověk, novověk 14.–18. století. Komenda a zámek. Záchranný výzkum.

Lokalizace: ZM ČR 1 : 10 000 je na listu číslo 24-43-09, vymezena body: A: 74 mm od Z s.č., 303 mm od J s.č.; B: 80 mm od Z s.č., 304 mm od J s.č.; C: 80 mm od Z s.č., 302 mm od J s.č.; D: 74 mm od Z s.č., 301 mm od J s.č.

Zkoumaná plocha se nachází v původním středověkém jádru města na nádvoří barokního zámku v nadmořské výšce 220 m. Během celkových úprav nádvoří zámku ve Slavkově u Brna došlo k porušení několika archeologických situací. Nejprve byla ve výkopu pro svod povrchových vod odkryta torza lidských koster pocházejících patrně z hromadného hrobu, jehož část byla vykopána během archeologického výzkumu v roce 1996. Tento hrob je podle Ludvíka Belcrediho datován do 14. století, ale nelze jej přiřadit k žádné konkrétní události (Belcredi 1998). Ve výkopu byly zjištěny i požárové vrstvy, které však nebylo možné jednoznačně datovat. Byly nalezeny i zbytky jílu, který byl použit v 18. století k hydroizolaci starších gotických sklepů.

Zajímavým zjištěním bylo odhalení existence dosud neznámé stavby ve východní části nádvoří (v místech, kde se obloukovitě rozevírá jižní a severní křídlo zámku). Podle stanoviska NPÚ nebyla o této stavbě dosud žádná zmínka. Jednalo se o cihlové základy trojprostorové stavby. Oproti původnímu předpokladu, že stavba nebyla dosud nikdy odkryta, se ukázalo, že k jejímu odhalení došlo v druhé polovině dvacátého století minimálně jednou. Důkazem toho jsou novodobé cihly, kterými bylo původní barokní zdivo opravováno, a použití novodobých omítek. Otázkou zůstává původní účel této stavby. Mohlo se jednat o původní vjezd do zámeckého areálu nebo jde o základy čtvrtého, později nerealizovaného křídla zámku, což se jeví jako pravděpodobnější varianta.

Na přelomu 17. a 18. století došlo podle projektu Domenica Martinelliho k vybudování západního a jižního křídla zámku. Poté byly práce asi na 20 let přerušeny a přestavba pokračovala až ve třetí dekádě 18. století již podle změněného projektu. Dodnes však není známo, co vše se z původního projektu podařilo realizovat či pouze začít. Je tedy možné, že základy stavby objevené na nádvoří patří právě čtvrtému, později nerealizovanému křídlu zámku.

Blanka Mikulková

Literatura

Belcredi, L. 1998: Komenda Řádu německých rytířů ve Slavkově u Brna. *Pravěk NŘ* 8, 341–369.

Resumé

Obr. 122. Smržice. Groš Vladislava II. Jagellonského.
Abb. 122. Smržice. Groschen, Vladislav II. Jagello.

Slavkov u Brna (Bez. Vyškov), Schloß. Mittelalter, Nezeit. Kommende des Deutschen Ritterordens, Schloß. Rettungsgrabung.

SMRŽICE (OKR. PROSTĚJOV)

„Záolešní u mostu“. Středověk. Ojedinělý nález. Povrchový průzkum.

V průběhu povrchového průzkumu realizovaného v polní trati „Záolešní u mostu“ (podrobnější charakteristika lokality – viz oddíl Doba římská a doba stěhování národů) byla nalezena ojedinělá pozdně středověká mince.

Popis mince: Čechy, Vladislav II. Jagellonský (1490–1515), pražský groš, Ag, hmotnost 2,009 g. Mince poškozená zemědělskou technikou, průměr 26,6 mm. Muzeum Prostějovska v Prostějově, inv. č. 244240 (obr. 122).

Pavel Fojtík, Miroslav Popelka

Resumé

Smržice (Bez. Prostějov), „Záolešní u mostu“. Hochmittelalter. Einzelfund, Münze. Geländebegehung.

ŠLAPANICE U BRNA (OKR. BRNO-VENKOV)

„Brněnská pole“. Střední doba hradištní. Pohřebiště. Záchraný výzkum.

Stavební záměr vybudovat komplex bytových domů zahájila investorská společnost Brněnská pole Invest, s. r. o., v roce 2008 stavbou příjezdové komunikace, páteřní sítě komunikací, inženýrských sítí a stavbou bytových domů SO 101 až 105. Rozsáhlé staveniště se nalézá při západním okraji intravilánu obce mezi silnicí č. 15286 směr Brno–Slatina a železniční tratí. V průběhu archeologického dozoru nad touto stavbou, prováděném ÚAPP Brno, v. v. i., byly zjištěny archeologické objekty pouze na příjezdové komunikaci. Jednalo se o hrob KŠK a sídlištní objekty ÚK (Geisler 2009).

Obr. 123. Šlapanice u Brna. Letecký snímek pohřebiště v průběhu výzkumu (Foto I. Čizrnář).

Abb. 123. Šlapanice bei Brno. Flugbild des Gräberfeldes im Laufe der Grabung (Foto I. Čizrnář).

V roce 2009 byl proveden plošný odkryv ornice pro SO 113 až 114 o rozměrech cca 60 × 40 m, jehož polohu udávají GPS souřadnice 49°9'52.944"N, 16°43'10.169"E (obr. 123). Podstatnou část této plochy vyplňovalo kostrové pohřebiště datované do 9. až 10. století. Z třiceti dvou odkrytých hrobů bylo 10 až 13 uspořádáno v řadě s pravidelnými rozestupy, ostatní vytvářely buď nepravidelné skupinky, nebo byly rozptýleny. Shodou okolností bylo možné bezpečně vymezit okraj pohřebiště na severní, západní a východní straně. Pouze směrem k jihu nelze výskyt dalších hrobů vyloučit. Ověřit tento předpoklad zřejmě umožní další zemní práce, které by měly být provedeny v roce 2010. Ve všech hrobech byli pohřbení uloženi v natažené poloze na zádech, jejich orientace se pohybovala mezi SSZ–JJV po JZ–JV. V jediném dvojhrobu (H 6) byl uložen dospělý jedinec a dítě do pěti let. Neobvykle pestrá byla škála vnitřní úpravy hrobových jam, prosté jámy zcela bez jakýchkoliv zjistitelných vnitřních úprav byly výjimkou (H 1, H 2). Vyskytovaly se jámy se stupni podél stěn obloženými, případně i překrytými dřevěnými deskami (H 4, 19, 21), jámy se čtyřmi (H 5, 26, 29) až šesti (H 13) kúlovými jamkami zapaštěnými do stěn buď svisle, nebo šikmo tak, že kúly tvořily nad hrobem jakousi stanovou konstrukci, případně i hroby s výklenky v delší stěně (H 22, 32). Ve dvou hrobech bylo tělo uloženo v rakvi z desek spojených železným kováním (H 21, 33). V areálu pohřebiště byly nalezeny i dvě samostatně uložené kostry koní. Pouze u jedné (H 8) se však dá na základě stratigrafické situace oprávněně předpokládat, že s pohřebištěm časově souvisí. Představě běžného venkovského pohřebiště se vymyká počet hrobů vybavených militářiemi v mužských (20%) a šperky veligradského typu v ženských hrobech (18%). V H 10 a H 29 tak byl podél levého boku nebožtíka položen meč typu X, v prvním případě navíc i válečná sekera, v obou pak na patkách ostruhy s ploténkami. Ostruhy stejného typu měli i muži vyzbrojení pouze sekerou (H 11, 21), respektive nožem (H 35). V garniturách stříbrných náušnic se vyskytovaly typy hrozníčkové, bubínkové i lunicové, na některých se dochovaly i stopy zlacení. V hrobové výbavě se poměrně často vyskytovaly nože (14 ks), keramické nádoby (7 ks), železná kování vědra (5 ks), dále ocílky s křesacími kamínky (3 ks). K projevům pohřebního ritu patřily i nálezy ptačích koster či skořápek vajíček. Záchraný